

Miljøvurdering

af

Råstofplan 2012

for Region for Midtjylland

maj 2012

Regionshuset

Viborg

Miljø

Udgiver	Region Midtjylland Skottenborg 26 8800 Viborg	Henvendelse/yderligere information vedr. oplæg Mail: miljøe@ru.rm.dk Tlf.: 78 41 19 99 Læs mere: www.raastofplan-midt.dk
Udgivelsesår	2012	
Konsulenter	Orbicon A/S Jens Juuls Vej 16 8260 Viby J	

Miljøvurdering til forslag af Råstofplan 2012 for Region Midtjylland

Indholdsfortegnelse

1. Sammenfattende redegørelse	4
2. Ikke teknisk resumé	4
3. Indledning	4
4. Lovgrundlag	4
4.1 Hvordan er miljøvurderingen foretaget	5
4.2 Høring af berørte myndigheder og offentligheden	6
5. Forhold til anden planlægning.....	6
6. Miljøstatus og eksisterende miljøproblemer – væsentlighedskriterier og vurderinger	7
6.1 Biologisk mangfoldighed, flora og fauna.....	8
6.2 Landskab, jordbund og kulturarv.....	10
6.3 Vand	11
6.4 Luft, støj, klima og affald	11
6.5 Trafik og infrastruktur	12
6.6 Befolkning og sundhed	12
7. Forebyggende foranstaltninger	12
8. Kumulative effekter.....	13
9. 0-Alternativet	13
10. Overvågning	13
11. Eventuelle mangler	14
12. Konklusion	14

Bilag: Miljørapporter for 36 konkrete råstofgraveområder kan ses på regionens hjemmeside, www.raastofplan-midt.dk

1. Sammenfattende redegørelse

Den sammenfattende redegørelse udarbejdes og offentliggøres samtidig med offentliggørelsen af den endeligt godkendte råstofplan.

2. Ikke teknisk resumé

Region Midtjylland skal i forbindelse med revision af råstofplanen miljøvurdere råstofplanens indvirkning på miljøet. Det er en lovpligtig opgave, der følger af miljøvurderingsloven. Miljøvurderingsloven sikrer bl.a., at offentligheden og relevante myndigheder høres, og at der udarbejdes en miljøvurdering og dokumentation for, at de synspunkter, der er fremkommet i forbindelse med høringerne, er indgået i beslutningsprocessen.

Der er forslag om at udlægge 36 nye råstofgraveområder eller udvidelser af eksisterende råstofgraveområder i Region Midtjylland. For disse områder er der udarbejdet en egentlig miljørapport, hvor de natur-, miljø- og planmæssige forhold i områderne er beskrevet og vurderet. Miljørapporterne for de enkelte nye fremtidige råstofområder ligger på Region Midtjyllands hjemmeside: www.raastofplan-midt.dk.

Der er endvidere udarbejdet en hvidbog, hvor bemærkningerne fra debatfasen er indarbejdede. Det fremgår ligeledes af hvidbogen hvilke råstofområder, der er udtaget af råstofplanen samt begrundelserne herfor.

Det er vurderet i alle miljørapporterne, for "Forslag til fremtidige råstofgravområder", at der ikke er væsentlige interessekonflikter inden for områderne, der ikke kan forebygges eller afbødes ved kommunernes sagsbehandling og vilkårsstillelse i forbindelse med en konkret råstofansøgning.

3. Indledning

Denne miljøvurdering er udarbejdet i henhold til lovebekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer (miljøvurderingsloven).

Loven har til formål at fremme en bæredygtig udvikling ved at sikre, at der foretages en miljøvurdering af de planer og programmer, hvis gennemførelse kan få væsentlig indvirkning på miljøet.

Miljøvurderingen er afgrænset i forhold til de ændringer i Råstofplan 2008, som er vurderet væsentlige miljømæssigt. Afgrænsningen af planændringer og miljøparametre for miljøvurderingen er dels sket i en intern proces i regionen og dels gennem høring af berørte myndigheder i henhold til lovens § 7, stk. 4.

4. Lovgrundlag

Miljøvurderingsloven trådte i kraft den 21. juli 2004. Det indebærer, at offentlige myndigheder skal foretage en miljøvurdering af planer, der fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter, der er omfattet af lovens bilag 3 eller 4.

Råstofplanen fastlægger, hvor der i Region Midtjylland kan gives tilladelse til at indvinde regionens naturgivne råstoffer – dvs. sand, grus, sten, ler, moler, plastisk ler, tørv og kalk. Herudover er også lossepladsgas indbefattet. Det er Regionsrådet, der i henhold til § 5 i lovbekendtgørelse nr. 950 af 24. september 2009 om råstoffer (råstofloven) udarbejder råstofplanen og dermed fastlægger de overordnede retningslinier for råstofindvindingen, herunder udlæg af råstofgraveområder og råstofinteresseområder. Kommunalbestyrelserne er bundet af råstofplanen i deres planlægning og administration.

Råstofplaner er som udgangspunkt omfattet af miljøvurderingslovens krav om miljøvurdering, medmindre der er tale om ubetydelige ændringer af den eksisterende plan. Ved mindre ændringer skal der dog foretages en screening med henblik på at undersøge, om ændringen må antages at kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet - og ændringen dermed skal miljøvurderes.

Da det er vurderet, at råstofplanen er omfattet af lovens krav om miljøvurdering, er det nærmere indhold af miljørapporterne for de foreslåede fremtidige råstofgraveområder fastlagt – denne fase kaldes for scoping. I scopingfasen er berørte myndigheder endvidere hørt med hensyn til særlige forhold, der bør inddrages i miljøvurderingen. Se scopingkemaet bagerst i de enkelte miljørapporter på regionens hjemmeside www.raastofplan-midt.dk.

Efter scopingfasen er der udarbejdet miljørapporter for alle de foreslåede fremtidige råstofgraveområder og der er foretaget en egentlig miljøvurdering af planens indvirkning på omgivelserne i de foreslåede fremtidige råstofgraveområder og miljøet i øvrigt. Grundlaget for miljøvurderingen af råstofplan 2012 er således 36 miljørapporter udarbejdet for hvert foreslået råstofgraveområde. Derudover er der udlagt 13 nye råstofinteresseområder. Disse områder er, ikke omfattet af miljøvurderingen, da der ikke er foretaget en afvejning af de interessekonflikter, der måtte være.

4.1 Hvordan er miljøvurderingen foretaget

Grundlaget for vurderingen har været et scopingsskema, der indeholder alle miljøvurderingslovens miljøparametre (i henhold til bilag 1f i loven). Scopingkemaet er anvendt til at foretage selve afgrænsningen af de planændringer, der kan have væsentlig indvirkning på miljøet, og de miljøparametre, der potentielt vil blive påvirket positivt, negativt og neutralt.

Hvis en påvirkning er vurderet som værende væsentlig og negativ, er det vurderet, om de negative konsekvenser kan afbødes. Afbødende foranstaltninger kan være meget forskellige og omfatte alt fra ændring af planen til tekniske foranstaltninger, informationskampagner, vilkår i råstofindvindingstilladelsen m.v. For de væsentlige negative konsekvenser er der givet forslag til afbødende foranstaltninger i miljørapporterne. Væsentlighedskriterierne beskrives i afsnit 5. Påvirkningen i visse områder har dog i "Oplæg til miljøvurdering af evt. fremtidige råstofgraveområder" vist sig at være så væsentlig negativ, at disse områder/delområder er taget ud af planforslaget.

For de væsentlige negative påvirkninger skal der foretages en overvågning af miljøpåvirkningen. Overvågningen bygger i vidt omfang på eksisterende overvågningsprogrammer og metoder - se afsnit 10.

Inden den endelige fastlæggelse af den enkelte miljørapports indhold og detaljeringsniveau, har scoping været sendt i høring hos en række myndigheder og organisationer.

4.2 Høring af berørte myndigheder og offentligheden

I forbindelse med den indledende høring af berørte myndigheder i henhold til miljøvurderingslovens § 4, stk. 3 og høring om omfanget og detaljeringsgraden i medfør af miljøvurderingslovens § 7, stk. 4, har Region Midtjylland hørt kommunerne inden for Region Midtjylland, Naturstyrelsen Aarhus, Statslige myndigheder, Råstofbranchen, DN, DOF, Friluftsrådet samt berørte lodsejere.

Bemærkninger og kommentarer i forbindelse med høringen i debatfasen fremgår af Hvidbogen, der ligger på regionens hjemmeside: www.raastofplan-midt.dk – under "Bemærkninger til debatoplæg".

Efterfølgende har "Forslag til råstofplan 2012 for Region Midtjylland" med tilhørende miljøvurdering været i offentlig høring fra den 17. januar til den 21. marts 2012. Den gennemførte høring har resulteret i, at regionen har modtaget 117 forslag, ideer, bemærkninger og indsigelser mod planforslaget - se "Hvidbog – Oversigt over indkomne bemærkninger til "Forslag til Råstofplan 2012" på regionens hjemmeside: www.raastofplan-midt.dk.

Der har bl.a. været nedlagt veto fra Statens side mod udlæg af den østlige del af det foreslåede råstofgraveområde ved St. Bredlund. Området er efterfølgende blevet nedklassificeret til råstofinteresseområde, hvorved Staten har frafaldet sit veto.

Endvidere er råstofgraveområderne "Hornum" og "Røde Mølle" i Hedensted Kommune, "Albæk" og "Høgildgård Plantage" i Herning Kommune, "Ans Bodalen" i Silkeborg Kommune og "Isenvad" i Ikast-Brande Kommune blevet reduceret i forhold til det oprindelige planforslag – se ligeledes "Hvidbog – Oversigt over indkomne bemærkninger til "Forslag til Råstofplan 2012" på regionens hjemmeside: www.raastofplan-midt.dk.

5. Forhold til anden planlægning

Den regionale udviklingsplan for Region Midtjylland

Råstofplanen må i henhold til råstoflovens § 5a ikke være i modstrid med den regionale udviklingsplan for Region Midtjylland.

I den Regionale udviklingsplan står: *"I forbindelse med råstofplanlægningen skal det sikres, at værdifulde råstofforekomster udnyttes, før arealerne inddrages til f.eks. byformål. Den langsigtede planlægning skal give mulighed for at udforme terrænet, så det gives et attraktivt naturindhold. Udnyttelse af råstofområder tæt på eksisterende byer, eller nær anlægsområderne for nye veje og broer, er særligt attraktivt, da transportbehovet minimeres"*.

Råstofplanlægningen er i overensstemmelse med visionen i den regionale udviklingsplan for Region Midtjylland.

Kommuneplanerne for kommunerne i Region Midtjylland

De relevante kommuneplanretningslinier er inddraget i miljørapporterne for de foreslåede fremtidige råstofgraveområder. Der er hovedsagelig inddraget natur-, miljø- og kulturforhold vedr. det åbne land, tekniske anlæg, vindmøller mv. Arealbindingerne i scopingrapporten er vurderet i scopingkemaet med kriterierne: Ikke relevant, væsentlig negativ indvirkning, neutral indvirkning og væsentlig positiv indvirkning. Kommunerne har modtaget den indledende screening og scopingrapport i forbindelse med høringen af offentlige myndigheder. Der har endvidere været holdt teknikermøder samt holdt en løbende dialog med alle kommunerne.

Kommunernes bemærkninger til de foreslåede fremtidige råstofgraveområder og til Region Midtjyllands vurderinger af miljøpåvirkningernes væsentlighed fremgår bl.a. af hvidbogen.

Landsplandirektiv (og vandplaner)

I forbindelse med kommunalreformen og amternes nedlæggelse fik retningslinierne i Regionplan 2005 for amterne retsvirkning som landsplandirektiv.

Regionplanretningslinier, der ikke er ophævet, vil fortsat være gældende med retsvirkning som landsplandirektiv.

Da vandplanerne ikke var endeligt vedtaget ved miljørapportens udarbejdelse, var det retningslinierne i Regionplan 2005 for Ringkøbing Amt, Vejle Amt, Viborg Amt og Århus Amt, som var gældende. Dog er kommuner og andre offentlige myndigheder forpligtigede til at anvende seneste viden, hvorfor det var drikkevandsinteresser (seneste viden) fra Miljøportalen, der blev anvendt i miljøvurderingen. Dato for hvornår data er downloadet fra Miljøportalen, fremgår af kortbilag i miljørapporterne for de enkelte områder.

Der skelnes på Miljøportalen mellem 2 områder:

- Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD)
- Områder med drikkevandsinteresser (OD)

Der har tidligere været en afgrænsning af områder med begrænsede drikkevandsinteresser, men disse udpeges ikke længere.

Områder med særlige drikkevandsinteresser har højeste prioritet for drikkevand. Inden for disse områder samt i indvindingsoplande til almene vandværker gennemføres den afgiftsfinansierede grundvandskortlægning efter miljømålsloven. Det er også inden for disse områder, der udarbejdes indsatsplaner efter vandforsyningsloven.

Nitratfølsomme indvindingsområder – seneste viden er områder, hvor grundvandet er særligt følsomt overfor nitratforurening. De nitratfølsomme indvindingsområder er udpeget indenfor Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD) og i oplande til almene vandværker beliggende udenfor OSD, hvor den naturlige beskyttelse er lille.

De statslige vandplaner er blevet vedtaget efter miljøvurderingen er udarbejdet. Kommunerne skal, på baggrund af vandplanerne, udarbejde kommunale handleplaner for hvordan vandplanerne og indsatsprogrammerne udmøntes i praksis. Vandplanernes retningslinjer og de kommende kommunale handleplaner kan evt. få betydning for kommunernes vilkårsstilling i forbindelse råstofindvindingstilladelser.

6. Miljøstatus og eksisterende miljøproblemer – væsentlighedskriterier og vurderinger

Miljøstatus er en beskrivelse af den eksisterende miljøtilstand inden råstofplanen gennemføres, jf. miljøvurderingslovens bilag 1 og derfor inden de planlagte ændringer i råstofplanen implementeres. Miljøstatus indeholder såvel eksisterende miljøproblemer som eksisterende kvaliteter. Miljøstatus er referencerammen, som råstofplanen vurderes i forhold til, og er baggrund for beskrivelse af 0-alternativet. 0-alternativet er den forventede udvikling, hvis Råstofplan 2008 videreføres uændret og Råstofplan 2012 ikke gennemføres.

Miljøstatus for det enkelte foreslåede råstofgraveområde er beskrevet i miljørapporterne for de respektive foreslåede råstofgraveområder. Ved vurderingen af om det enkelte foreslåede rå-

stofgraveområde vil blive væsentlig berørt af planens vedtagelse, er der opstillet generelle kriterier - væsentlighedskriterier. Alle forslag til nye råstofgraveområder er vurderet i henhold til disse væsentlighedskriterier.

Færdiggravede arealer er taget ud af planen i forbindelse med revisionen, hvis der er sikkerhed for, at råstofressourcen er fuldt udnyttet, og hvis de færdiggravede områder kan tages ud som større sammenhængende områder (af administrative og kortmæssige årsager).

De udtagne arealer er som udgangspunkt sket i enighed med kommunerne og lods-ejer/indvinder.

6.1 Biologisk mangfoldighed, flora og fauna

Natura 2000

Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særlig værdifuld natur. Natura 2000 er en samlebetegnelse for de internationale naturbeskyttelsesområder; habitatområder, fuglebeskyttelsesområder og Ramsar-områder.

Habitatområder udpeges for at beskytte og bevare bestemte naturtyper og arter af dyr og planter, som er af betydning for EU.

Fuglebeskyttelsesområderne er udpeget for at beskytte og forbedre levevilkårene for vilde fuglearter i EU.

Ramsarområder er beskyttede vådområder med særlig betydning for fugle. Ramsar-områderne ligger alle inden for grænserne af fuglebeskyttelsesområderne.

I henhold til § 5, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen), må der ikke udlægges råstofområder i de internationale naturbeskyttelsesområder. Hvor der planlægges råstofområder i nærheden af internationale naturbeskyttelsesområder, skal regionen desuden vurdere, om planudlægget vil skade det nærliggende internationale naturbeskyttelsesområde – er dette tilfældet, kan der ikke udlægges et råstofgraveområde det pågældende sted.

Udpegningsgrundlaget for nærliggende Natura 2000 områder er blevet undersøgt. Der er ikke udlagt nye fremtidige råstofgraveområder hvor det er blevet vurderet, at der er risiko for at råstofgravning påvirker, de i Natura 2000 planerne, udpegede naturtyper eller arter væsentligt. Det er dog i miljøvurderingerne for de enkelte foreslåede områder bemærket at det er kommunen, der skal vurdere en evt. råstofgravnings påvirkning af bl.a. de hydrologiske forhold i området.

Sjældne, udryddelsestruede eller fredede dyr, planter eller naturtyper

Det er kommunen, der ved besigtigelser i forbindelse med råstofsagsbehandlingen undersøger tilstedeværelsen af sjældne, udryddelsestruede eller fredede dyr (herunder bilag IV-arter) samt planter eller naturtyper inden for de nye fremtidige råstofgraveområder. Der er, i miljørapporterne for de enkelte foreslåede områder, taget højde for eksisterende faglige rapporter, men det kræver feltundersøgelser i forbindelse med det konkrete projekt for at kunne be- eller afkræfte tilstedeværelsen af bilag IV-arter, rødlistede arter mv. Det er kommunerne, der afgør om der kan gives tilladelse i medfør af råstofloven. Det er ligeledes kommunerne, der stiller vilkår i forbindelse med en evt. råstofindvindingstilladelse.

Oplande til sårbare og meget sårbare Natura 2000 områder. Denne klassificering anvendes sammen med kvælstofreduktionspotentialiet til fastlæggelse af nitratklasser i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Klassificeringen vurderes ikke at have betydning i forbindelse med planlægning af nye råstofområder. Klassificeringen vil muligvis kunne have betydning for kommunernes senere vilkår for efterbehandling.

Naturområder og Særlige naturområder

Kommunerne har i deres kommuneplaner udpeget naturområder af forskellige betegnelser og kategorier. Retningslinierne og udpegningsgrundlaget er i miljøvurderingerne for de enkelte forslag til nye råstofgraveområder beskrevet i henhold til den enkelte kommuneplan. Kriterierne for hvornår en påvirkning må vurderes som væsentlig, afhænger af udpegningen: Højt mål-satte områder er i vurderingerne vægtet højere end "potentielle" naturområder, der i flere kommuneplaner er udpeget for at få ny natur til at indvandre. Denne nye natur kan kommunerne sikre ved vilkårsstillelse i forbindelse med en evt. råstofindvindingstilladelse.

Beskyttet natur i medfør af naturbeskyttelsesloven § 3. De beskyttede naturområder er:

- Søer og vandhuller med et areal på mindst 100 m²,
- Moser, enge, strandenge, strandsumpe, heder og overdrev med et areal på mindst 2500 m²,
- "Mosaikker" af ovennævnte naturtyper med et areal på mindst 2500 m²,
- Visse udpegede vandløb og
- Alle moser ifm. beskyttede vandhuller, søer eller vandløb.

Registreringen er vejledende, og indgreb i områder beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 kræver en dispensation fra den enkelte kommune.

Beskyttede vandløb i medfør af naturbeskyttelseslovens § 3. Modsat de øvrige beskyttede naturtyper, er vandløb udpeget som beskyttede.

Hvor der er udpeget beskyttet natur eller vandløb, i medfør af naturbeskyttelsesloven, inden for et forslag til et fremtidigt råstofgraveområde, er påvirkningen vurderet som væsentlig negativ. Det er bemærket i miljøvurderingen, at det er et forhold kommunerne i deres sagsbehandling skal tage højde for, enten ved forbyggende foranstaltninger (vilkår om en vis graveafstand til beskyttet natur/vandløb) eller ved en dispensation til tilstand-sændring/bortgravning.

Økologiske forbindelser/spredningskorridorer. Hvor de økologiske forbindelse strækker sig ind over forslagene til fremtidige råstofgraveområder, er det i miljørapporterne vurderet som en væsentlig påvirkning. Det er dog i det enkelte tilfælde vurderet, om en evt. råstofgrav vil spærre for dyrenes vandring mellem naturområderne, og i øvrigt er det overladt til den enkelte kommune, at afbøde en evt. afskæring af dyrenes vandringsveje, ved f.eks. vilkår om graveetaper (vilkår om at der skal efterbehandles i en etape, før der må graves i den næste etape).

Å- og søbeskyttelseslinie

Hvor der ligger å- og sø- og strandbeskyttelseslinier inden for de foreslåede fremtidige råstofgraveområder, er påvirkningen af en evt. råstofgravning vurderet væsentlig. Det er op til kommunerne at fastsætte vilkår i forbindelse med en evt. råstofindvindingstilladelse.

Skovrejsning

I kommuneplanerne er der udpeget områder, hvor skovrejsning er ønsket, og områder, hvor skovrejsning er uønsket. Denne udpegningsparameter er ikke en væsentlig parameter i forhold til en evt. råstofgravning. Skovrejsning eller uønsket skovrejsning kan imødekommes ved vilkår om efterbehandling i henhold til kommunens evt. nye retningslinier og ønsker for områderne i øvrigt.

Fredskov

Fredsskov fremgår af Tingbogen, og helt nye fredskovspligtige arealer vil fremgå af sagsbehandlingen, i forbindelse med en evt. ansøger fremsender en tingbogsattest til kommunen. Det er Naturstyrelsen, der vurderer, om der kan gives dispensation til gravning i fredskov.

Fredninger

Hvor der er fredede områder inden for de foreslåede fremtidige råstofgraveområder, er miljøpåvirkningen vurderet som væsentlig negativ. Det er kommunerne, der i deres sagsbehandling stiller vilkår om graveafstande o. lign. til fredede områder.

6.2 Landskab, jordbund og kulturarv

Fredede fortidsminder. Fredede fortidsminder er beskyttet af en beskyttelseslinie på 100 meter fra fortidsmindets fod. Hvor der ligger en stor koncentration af fredede fortidsminder, er landskabspåvirkningen fundet så væsentlig, at området ikke er kommet med i forslagene til fremtidige råstofgraveområder. Andre steder er det vurderet, at der kan graves i nærheden af fortidsminderne så længe der holdes afstand til fortidsminderne. Det er kommunerne, der i en evt. råstofindvindingstilladelse stiller vilkår om graveafstand til fortidsminderne.

Kulturarvsarealer

Kulturarvsarealerne fremgår af Kulturarvsstyrelsens hjemmeside. En indgriben i kulturarvsarealer er vurderet som en væsentlig påvirkning.

Kulturmiljøer

Kulturmiljøer er udpeget i kommuneplanerne. En påvirkning af kulturmiljøer er vurderet som væsentlig. Hvor der ligger kulturarvsarealer inden for et foreslået fremtidigt råstofgraveområde, er påvirkningen vurderet som væsentlig. Det er kommunerne, der stiller vilkår om graveafstand o. lign. til kulturmiljøerne.

Beskyttede jord- og stendiger.

Jord- og stendiger som ligger inden for foreslåede fremtidige råstofgraveområder, er vurderet væsentligt påvirkede af en evt. råstofgravning. Det er kommunerne, der i forbindelse med en evt. råstofindvindingstilladelse vurderer digerne og stiller vilkår til graveafstand eller giver en evt. dispensation til bortgravning. Registreringen af digerne er vejledende og kræver typisk en besigtigelse.

Landskabsområder og større uforstyrrede landskaber

Udpegningsgrundlaget, for disse landskaber, er ikke helt ens i de forskellige kommuneplaner. Generelt er råstofgravning inden for disse landskaber en væsentlig påvirkning. Væsentligheden vil i regionens vurdering bero på udpegningsgrundlaget for landskaberne. Tit er der mange andre natur- og kulturmæssige bindinger, der har medført, at landskabet i kommuneplanen er vurderet "værdifuldt". Påvirkningen af de "Større uforstyrrede landskaber" er som regel noget mindre ved råstofgravning, da disse landskaber typisk er kendetegnede ved fraværet af meget dominerende anlæg – og en efterbehandlet råstofgrav rager ikke op som et dominerende monument i landskabet.

Geologiske interesseområder.

Indvinding i geologiske interesseområder fjerner de oprindelige aflejringer og er dermed et væsentligt indgreb i geologien og landskabet. Landskaberne kan ikke gendannes – kun efterbehandles. Det er selve udpegningsgrundlaget for det enkelte geologiske område, der afgør, om indgrebet er så væsentligt, at regionen har vurderet, at området ikke kunne udlægges. Det

er Kommunerne, der i forbindelse med en evt. råstofindvindingstilladelse stiller vilkår for efterbehandlingen af råstofgravene.

Kystnærhedszonen.

Planloven indeholder krav om, at kystområderne skal friholdes for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængige af placering tæt på kysten. Råstofgravning kan kun foregå, hvor råstofforekomsterne findes. En evt. råstofgravning vurderes desuden ikke at påvirke kyststrækningen visuelt.

Kirker og deres omgivelser. Kirkebyggelinien er en 300 m beskyttelseszone målt fra kirkebygning til beskyttelse mod, at der opføres bebyggelse over 8,5 m, som virker skæmmende på kirkerne. Beskyttelseszonen omfatter som udgangspunkt hele området ud til en afstand af 300 m målt fra kirkebygningen. Råstofgravning vurderes ikke at påvirke kirkernes omgivelser i visuelt negativ retning.

Råstofgravning er en irreversibel proces – når først råstofferne er fjernet, er landskabet ændret for altid.

6.3 Vand

Råstofindvinding inden for drikkevandsområder (OSD og OD), nitratfølsomme indvindingsområder samt vandindvindingsoplandene til de almene vandværker:

Råstofindvinding er ikke i sig selv en forurenende proces og kan sammenlignes med den uregulerede risiko for grundvandsforurening i forbindelse med jordbrugsmæssig drift. Ved indvinding af sand, grus og sten fjernes typisk let gennemtrængelige lag, der ikke yder en særlig god beskyttelse af grundvandet. Grundvandet vil, såfremt det ikke er beskyttet af mellemliggende gennemgående impermeable lerlag, generelt være sårbart overfor uheld som oliespild, efterfølgende arealanvendelse efter endt indvinding mv. Det er kommunerne, der stiller vilkår for efterbehandlingen i forbindelse med en evt. råstofindvindingstilladelse.

Der fraledes ikke vand fra et evt. kommende graveområde. I forbindelse med evt. vådsortering sker der en nedsivning af vaskevand til grundvandet (recirkulation). Det er kommunerne, der giver en nedsivningstilladelse i medfør af miljøbeskyttelsesloven. Ligesom det er kommunerne, der giver en vandindvindingstilladelse i medfør af vandforsyningsloven i forbindelse med en evt. råstofindvindingstilladelse.

Råstofindvinding vurderes generelt ikke at udgøre en trussel mod drikkevandet og vandindvindingen. Det er kommunerne, der stiller vilkår for graveafstand til drikkevandsboringer og for arealanvendelsen på efterbehandlede arealer.

6.4 Luft, støj, klima og affald

Der kan forekomme støj- og støvgener i forbindelse med råstofindvinding. Vilkår til imødekommelse af støj- og støvgener stilles af kommunerne i forbindelse med en evt. råstofindvindingstilladelse.

Det brændstof, der forbruges til transporter og stationære anlæg, udleder CO₂. Det nærmere brændstofforbrug inden for de enkelte graveområder og i regionen som helhed kan ikke estimeres i planprocessen, men kan vurderes i forbindelse med en konkret ansøgning om tilladelse

til råstofindvinding. Aktiviteterne i råstofgravene hænger sammen med konjunkturerne i samfundet som helhed.

Der kan forekomme støvgener i forbindelse med råstofindvinding. Vilkår til imødekommelse af støvgener stilles af kommunerne i forbindelse med en evt. råstofindvindingstilladelse.

Der forekommer ikke affald i forbindelse med indvinding af sand, grus og sten.

6.5 Trafik og infrastruktur

Når der kommer en ny råstofgrav, vil omgivelserne blive påvirket af en øget trafik med tunge køretøjer til og fra anlægget. Påvirkningen er væsentlig og kan kun i ringe grad afbødes ved vilkår i medfør af råstofloven, da der ikke med hjemmel i råstofloven kan stilles vilkår med henblik på at regulere gener hidrørende fra trafikken på offentlig vej til og fra indvindingsområdet. Der er dog hjemmel i råstofloven til at forbyde venstre- eller højresving ind til og ud af en råstofgrav. Kommunerne kan, evt. i samarbejde med politiet, regulere trafikken på kommunevejene.

6.6 Befolkning og sundhed

Lastbiltransport til og fra en råstofgrav påvirker lokalområdet i form af støj og støvgener på tilkørselsveje og det offentlige vejnet. Derudover medfører en forøget lastbiltrafik en forhøjet risiko for trafikulykker.

Trafikken på offentlig vej kan ikke reguleres i medfør af råstofloven, men kommunerne kan evt. gennemføre trafikregulering med anden lovgivning.

I forbindelse med råstofindvinding kan aktiviteter inden for graveområderne medføre gener i form af støj, vibrationer og støv for naboer til indvindingen. Det er forhold, kommunerne skal tage højde for i en konkret råstofindvindingstilladelse.

Udnyttelsen af råstofforekomsten inden for et råstofgraveområde vurderes generelt ikke at give anledning til en nævneværdig begrænsning af befolkningens adgang til rekreativ udfoldelse i området, med mindre der graves på meget store arealer på en gang. Det er forhold kommunerne kan stille vilkår om i forbindelse med udarbejdelse af grave- og etapeplanen.

Råstofgravningen vurderes i øvrigt ikke at påvirke menneskers sundhed i negativ retning.

7. Forebyggende foranstaltninger

Forebyggende foranstaltninger i forbindelse med råstofgravning foretages ved, at kommunen stiller vilkår for gravedybde, sikkerhedsvolde, brændstofoplag, støj, vibrationer, støv mv. i forbindelse med en evt. råstofindvindingstilladelse.

8. Kumulative effekter

De kumulative effekter er vurderet specifikt for de enkelte forslag til fremtidige råstofgraveområder. Overordnet set betyder udlæg af et nyt råstofgraveområde en forøget støj-, støv- og trafikpåvirkning. Hvor der i forvejen er f.eks. trafikgener i form af tung lastbiltransport igennem små landsbyer, kan dette betyde store gener for befolkningen.

I planlægningen af nye råstofgraveområder har regionen afvejet trafikgenerne over for råstofressourcen. Regionen har vurderet, om gener ved trafik, støj og støv i rimelig grad vil kunne afbødes ved kommunernes vilkårsstillelse i medfør af råstofloven, eller ved trafikregulering i øvrigt.

Hvor eksisterende råstofgraveområder er forslået udvidet, er "udvidelsen" ikke nødvendigvis ensbetydende med en forøget råstofindvinding, men ofte en fortsættelse af områdets graveaktivitet - færdiggravede områder efterbehandles og nye områder åbnes i takt hermed.

9. 0-Alternativet

0-alternativet udgør den situation, hvor revisionen af råstofplanen ikke gennemføres. Råstofplan 2008 videreføres uændret.

0-alternativet kan betyde et større energiforbrug og højere råstofpriser på grund af den længere transport, da der med tiden bliver færre råstofgrave. Når der bliver færre råstofgrave bliver konkurrencen mindre, hvilket ligeledes kan betyde at råstofpriserne stiger.

Der er også positive konsekvenser ved 0-alternativet, da færre landskaber vil blive påvirkede af råstofgravning efterhånden som der bliver færre råstofgrave. Der er ligeledes færre naboer til råstofgravene, der vil blive generet af trafik, vibrationer, støj og støv.

0-alternativet for råstofplanen er dog ikke reelt et alternativ, da regionernes råstofplaner er en lovbunden opgave i henhold til råstoflovens § 5. 0-alternativet spiller en større rolle i vurderingen af udlægningen af det enkelte råstofgraveområde, da generne ét sted kan være så store, at de overskygger f.eks. miljøpåvirkningerne ved en længere transport fra andre områder.

10. Overvågning

Ifølge miljøvurderingsloven skal der i miljørapporterne for de foreslåede fremtidige graveområder beskrives, hvordan Region Midtjylland vil overvåge de væsentlige miljøpåvirkninger af planen. Ved fastlæggelse af overvågning er der taget udgangspunkt i, at den så vidt muligt skal baseres på den eksisterende overvågning af miljøforholdene i kommunen, og at planens miljøpåvirkninger i stort omfang afhænger af, hvordan retningslinier og arealudlæg implementeres i den efterfølgende lokalplanlægning. Med dette udgangspunkt foreslås følgende overvågende foranstaltninger ved næste revision af råstofplanen:

Udlæg af et graveområde i råstofplanen vil ikke i sig selv bevirke ændringer i miljøtilstanden for området. Det sker først, efter der er meddelt en indvindingstilladelse og indvinding af råstoffer er påbegyndt. Overvågning af planens bestemmelser sker ved, at kommunen sender fremtidige afgørelser i råstofsager til regionen. Regionen kan herefter gøre indsigelse mod afgørelser, hvis de er i strid med gældende råstofplan.

Det er kommunerne, der har tilsynet med selve råstofindvindingen. I henhold til råstoflovens § 31 påser kommunalbestyrelsen, at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes, at påbud eller forbud efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes. Kommunen har desuden tilsynet med beskyttet natur, samt plante og dyreliv. Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning

I henhold til § 32 i råstofloven har kommunalbestyrelsen eller personer, der af disse myndigheder er bemyndiget hertil, uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme og lokaliteter for at udøve de beføjelser, der er tillagt dem i medfør af denne lov, herunder for at foretage undersøgelser af betydning for lovens formål.

I henhold til § 33 i råstofloven påhviler det den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom eller indvindingsmateriel at berigtige et ulovligt forhold. Tilsynsmyndigheden kan for ejerens regning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. I de nævnte situationer skal tilsynsmyndigheden meddele den ansvarlige, at det ulovlige forhold skal bringes til ophør. Dette kan ske ved meddelelse af påbud eller forbud. I den forbindelse kan tilsynsmyndigheden blandt andet:

- 1) påbyde den ansvarlige at genoprette den hidtidige tilstand,
- 2) lade påbudte foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning, når den fastsatte frist er udløbet,
- 3) forbyde fortsat drift og eventuelt forlange virksomheden fjernet.

Tilsynsmyndighedens afgørelser efter stk. 3 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed. Politiet yder nødvendig bistand til at udnytte adgangsretten. Ved eftersyn af erhvervsvirksomheder skal indehaveren og beskæftigede personer yde de nævnte myndigheder fornøden vejledning og hjælp.

I råstofindvindingstilladelser stiller ansøger bankgaranti el. lign. som sikkerhed for, at vilkår overholdes og der sker efterbehandling af arealet efter ophør af råstofindvinding. Vilkår for efterbehandling tinglyses på ejendommen(e), således at forpligtelserne også påhviler eventuelle fremtidige ejere af de pågældende ejendomme.

Det er regionen, der afgør, om der kan meddeles dispensation fra forbuddet mod tilførsel af jord til råstofgrave (jordforureningslovens § 52). Det er ligeledes regionsrådet, der har tilsynsforpligtelsen i medfør af jordforureningsloven.

11. Eventuelle mangler

Råstofplanen opstiller overordnede retningslinier for de fremtidige råstofgraveområders administration. På baggrund af råstofplanernes overordnede detaljeringsniveau, er miljørapporterne for "Forslag til fremtidige råstofgraveområder" udarbejdet på baggrund af eksisterende viden om områdernes plan-, natur og miljømæssige status.

12. Konklusion

Det er vurderet i miljørapporterne, for alle de foreslåede fremtidige råstofgravområder, at der ikke er væsentlige interessekonflikter inden for områderne, der ikke kan forebygges eller afbødes ved kommunernes sagsbehandling og vilkårsstilling i forbindelse med en konkret råstofansøgning.